

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

มาริลิน เบิร์คเลย์¹ (Marilyn Birkley) ได้ให้คำจำกัดความของการอ่านไว้ว่า "การอ่านมิใช่แค่จะเป็นขบวนการที่จะเข้าใจสิ่งที่เขียนหรือตีพิมพ์เท่านั้น แต่การอ่านเป็นขบวนการที่ทำให้รู้และเข้าใจโครงสร้างของภาษาในแง่รวม เพื่อให้เข้าใจความหมายทั้งผิวเผินและลึกซึ้ง โดยมีโครงสร้างของภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย"

วัตถุประสงค์ของการอ่าน

ตามที่ วิลเลียม เอส เกรย์ และเบอร์นิซ โรเจอร์ส² (William S. Gray and Bernice Rogers) ได้ศึกษาจากคำตอบของเด็กและผู้ใหญ่จำนวน 140 คน แล้วจึงสรุปวัตถุประสงค์ของการอ่านได้ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดอุปนิสัยในการอ่าน
2. เพื่อใช้เวลา
3. เพื่อช่วยให้ทราบและเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำวัน
4. เพื่อความพอใจของแต่ละบุคคล
5. เพื่อช่วยให้นำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน

---

¹Marilyn Birkley, "Effecting Reading Improvement in the Classroom Through Teacher Self-Improvement Programs," Journal of Reading, XIV (1970), 94.

²William S. Gray and Bernice Rogers, "Maturity in Reading," Encyclopedia of Educational Research (3d ed.; London: The Macmillan Company, 1960), p. 1089.

6. เพื่อช่วยให้เกิดความสนใจในอาชีพที่จะประกอบในภายหน้า
7. เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพ
8. เพื่อให้สามารถเผชิญกับความต่องการต่าง ๆ ทางสังคมของแต่ละคนได้
9. เพื่อช่วยให้ปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรม
10. เพื่อประดับสติปัญญา
11. เพื่อให้สอดคล้องกับความต่องการทางจิตใจ

สำหรับโรเบิร์ต อีแมนส์ และกลอเรีย พาติก³ (Robert Emans and Gloria Patyk) ได้รายงานผลการศึกษเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการอ่านไว้ว่า เขาชวนส่วนใหญ่อ่านเพื่อการพักผ่อนและหาความรู้เพิ่มเติม แต่ขณะเดียวกันก็อ่านเพื่อประโยชน์ในการเข้าสังคมและเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ทางค่านิยมหรือภาพทว้ย

ชนิดของการอ่าน

1. ชนิดของการอ่านแบ่งตามลักษณะสถานที่ที่อ่าน ซึ่งแบ่งออกได้เป็นการอ่านในชั้นเรียนและการอ่านนอกชั้นเรียน⁴

1.1 การอ่านในชั้นเรียน (Intensive Reading) คือการอ่านในชั้นเรียนโดยมีครูเป็นผู้แนะนำในการอ่าน การอ่านชนิดนี้ต้องอ่านโดยละเอียดเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องใดโดยตลอด มีการเรียนรู้คำศัพท์และโครงสร้างของประโยคต่าง ๆ

³Robert Emans and Gloria Patyk, "Why Do High Students Read ?" Journal of Reading, X (1967), 300-304.

⁴บุญเรือน สิริมงคล, "การอ่านเอาเรื่องภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหำบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516) (อัครสำเนา), หน้า 16.

และสามารถนำศัพท์และโครงสร้างของประโยคไปใช้ได้ด้วย

1.2 การอ่านนอกชั้นเรียน (Extensive Reading) คือการอ่านด้วยตนเองนอกชั้นเรียน เพื่อให้ได้ประสบการณ์ในการอ่านและเสริมสร้างนิสัยในการอ่าน เป็นการนำเอาหลักและวิธีการอ่านที่เรียนรู้จากชั้นเรียนมาใช้จริง ๆ เนื่องจากการอ่านแบบนี้มีปริมาณมากกว่า ประกอบกับไม่มีครูอาจารย์แนะนำอย่างใกล้ชิด จึงมุ่งเพียงเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องศึกษารายละเอียด หรือนำศัพท์และโครงสร้างของประโยคไปใช้

2. ชนิดของการอ่านแบ่งตามจุดมุ่งหมายเฉพาะแต่ละครั้ง หรือโดยชนิดของเรื่องหรือข้อความที่อ่าน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น อ่านอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดความคิดที่สำคัญ ๆ อ่านแบบค้นคว้ารายละเอียด การอ่านแบบศึกษา การอ่านแบบวิพากษ์วิจารณ์ และการอ่านอย่างวิเคราะห์ ทั้งนี้รายละเอียดของการอ่านแต่ละชนิดดังนี้คือ

2.1 การอ่านอย่างรวดเร็วเพื่อเก็บใจความที่สำคัญ (Scanning) การอ่านชนิดนี้เป็น การอ่านที่มีประโยชน์เพราะช่วยให้อ่านได้เร็วขึ้น ซึ่งต้องการเวลาฝึกฝน เมื่อผ่านสายตาไปแต่ละข้อความ เพื่อจับใจความให้ได้อย่างรวดเร็ว

2.2 การอ่านแบบค้นคว้าหารายละเอียด (Reading for Detail) การอ่านชนิดนี้เพื่อต้องการค้นคว้าหาความคิดที่สำคัญ ๆ ของเรื่องโดยตลอดและเพื่อศึกษารายละเอียด วิธีอ่านก็โดยอ่านอย่างระมัดระวังทุกบททุกตอน

2.3 การอ่านแบบศึกษา⁵ (Study Reading) การอ่านชนิดนี้เพื่อต้องการที่จะเข้าใจความคิดที่สำคัญ ๆ และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเหล่านั้นอย่างถี่ วิธีอ่านก็โดยอ่านอย่างคร่าว ๆ เสียก่อน แล้วใช้ความคิดตั้งคำถามไว้ หลังจากนั้น

---

⁵ Emmett Albert Betts, Foundations of Reading Instruction with Emphasis on Differentiated Guidance (New York: American Book Company, 1955), p. 73.

ก็อ่านอย่างตั้งใจ อ่านแล้วจกใจความสำคัญ ๆ ย่อลงไปบ้างและทบทวนความคิดสำคัญ ๆ
นั้นอีกครั้งหนึ่ง

2.4 การอ่านแบบวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Reading) การอ่านชนิดนี้
นี้ต้องอาศัยความเฉลียวฉลาดและระมัดระวัง ต้องพิจารณาภูมิหลังของผู้เขียนและพยายาม
จับจุดสำคัญของสิ่งที่ผู้เขียนต้องการพูดหรือต้องการให้ผู้อื่นเชื่อ

2.5 การอ่านแบบวิเคราะห์⁶ (Analytical Reading) การอ่านชนิดนี้
มักใช้กับทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ กฎทางวิทยาศาสตร์ บทความสำคัญ ๆ และปัญหาต่าง ๆ
วิธีอ่านจึงต้องตั้งใจและระมัดระวังทุก ๆ คำที่อ่าน ผู้อ่านควรตั้งปัญหาไว้ในใจขณะที่
อ่านและหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้นให้แจ่มแจ้ง

อัตราเร็วในการอ่าน

การอ่านได้อย่างรวดเร็ว เป็นวิธีหนึ่งของการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการอ่านที่
มีประสิทธิภาพนั้นจะช่วยให้เข้าใจและจดจำเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น อุปสรรคที่ทำให้แต่ละคน
ประสบความสำเร็จในการอ่านส่วนมากจะมาจากไม่ได้ใช้วิธีการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
แฮร์ริส (Harris) ได้กล่าวถึงผลงานของเกอร์ลาต เอ โยวแคน⁷ (Gerald A.
Yoakan) ที่ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับอัตราเร็วในการอ่านว่า แบ่งออกได้เป็น 4 ชนิดคือ

1. อ่านแบบสำรวจโดยรวดเร็ว เป็นการอ่านแบบคร่าว ๆ (Skimming)
เพื่อหาสิ่งที่ต้องการโดยเฉพาะ

⁶ สุวีริยา เบียมสุข, "การสอนภาษาอังกฤษในชั้น ป.กศ." (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2503), หน้า 10-26.

⁷ Albert J. Harris, "Research in Some Aspects of Compre-
hension Rate Flexibility and Study Skills," Journal of Reading,
(1968), 205-210, Quoting Gerald A. Yoakan, Reading and Study.

2. อ่านโดยเร็ว ใช้เฉพาะเวลาอ่านเรื่องง่าย ๆ เพื่อหาใจความสำคัญ ๆ หรือเพื่ออ่านทบทวน

3. อ่านในอัตราเร็วปกติ เป็นการอ่านเพื่อหาใจความสำคัญ ๆ พร้อมทั้งหารายละเอียดอีกด้วย

4. อ่านช้า ๆ เป็นการอ่านอย่างระมัดระวังในเวลาที่ยาก เป็นการอ่านเพื่อต้องการรู้เรื่องราวทั้งหมดและต้องการความถูกต้องหรืออ่านเพื่อวิเคราะห์และประเมินผล

ทั้งที่ทราบแล้วว่า การอ่านที่มีประสิทธิภาพคือการอ่านไต่รวดเร็วและจดจำใจความที่สำคัญได้ ซึ่งคนที่อ่านไต่เร็ววันนั้นแต่ละคนก็จะจำใจความสำคัญที่อ่านได้ไม่เท่ากัน ซึ่งประสิทธิ์ เกรือสิงห์⁸ ได้จำแนกชนิดของคนที่ย่านอย่างรวดเร็วจนเป็น 2 พวกคือ คนที่อ่านเร็วอย่างเร่งร้อน เกิดความยุ่งยากในใจขณะที่อ่าน และคนที่อ่านเร็วอย่างสบายใจ ซึ่งคนที่อ่านเร็วอย่างสบายใจจะมีประสิทธิภาพในการอ่านดีกว่าคนที่อ่านเร็วอย่างเร่งร้อน เพราะฉะนั้นถ้าต้องการที่จะอ่านได้เร็วและสบายใจควรจะมีปฏิบัติดังนี้

1. อ่านให้มาก (Read a lot) ทุกสัปดาห์ต้องอ่านหนังสือให้จบอย่างน้อย 1 เล่ม
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ (Read for main ideas) ต้องจับโยงโครงของเรื่อง แทนที่จะมัวพะว้าพะวงอยู่กับถ้อยคำ ผู้อ่านต้องคนหาเงื่อนปมที่ผู้ประพันธ์ขมวดเอาไว้ เมื่ออ่านนวนิยาย อ่านจับแต่ที่สนะอย่างกว้าง ๆ ให้ได้โดยเร็ว แต่ถ้ามัวใช้นิยาย ต้องจับสาระสำคัญ ข่าวสารและเค้าโครง อย่าไปสนใจกับรายละเอียดปลีกย่อย เพราะจะทำให้อ่านช้าลง
3. จงพยายามทำความเข้าใจ (Build your comprehension) ขณะที่อ่านต้องทำความเข้าใจไปด้วย จะได้ไม่เสียเวลากลับมาอ่านใหม่

⁸ประสิทธิ์ เกรือสิงห์, "ทำอย่างไรจึงจะอ่านหนังสือได้ดีขึ้นและเร็วขึ้น,"

4. จงกำหนดเวลาในการอ่าน (Budget your time) การกำหนดเวลาจะช่วยให้ตั้งใจอ่านมากขึ้น และมักจะอ่านอย่างรวดเร็วขงทันเวลาและจับใจความได้ก็พอสมควร

5. จงก้าวเป็นลำดับขึ้นไป (Pace yourself) โดยพยายามเพิ่มอัตราเร็วให้เร็วขึ้นเรื่อย ๆ

6. จงฝึกสมาธิให้ดีขึ้น (Learn to concentrate better) ในการอ่านต้องพยายามตั้งใจอย่างแน่วแน่ อย่าทำจิตใจให้ออกแนว บางคนชอบอ่านหนังสือแล้วฟังเพลงคลอไปคุยไปโดยไม่เสียสมาธิในการอ่านเลย

บางคนอ่านไ้ช้ามาก เพราะมีนิสัยที่อ่านช้าและมีสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ไม่ดี เพราะฉะนั้นลองคิดกลับไปถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วว่าคุณเองมีนิสัยเหมือนกันนิสัยที่เป็นสาเหตุทำให้อ่านช้าหรือเปล่า ซึ่งผู้ที่อ่านช้าจะอ่านด้วยวิธีดังต่อไปนี้⁹

1. ไม่สามารถจับได้ว่าจุดประสงค์ของการอ่านคืออะไร ถ้าผู้อ่านมีวัตถุประสงค์ที่ใจไป ไม่ได้มุ่งความสนใจตรงไปยังจุดหมายสำคัญก็จะทำให้เสียเวลาและอัตราเร็วในการอ่านช้าลง ควรจะได้วิเคราะห์หาว่า ต้องการให้ใครทำอะไรจากการอ่าน เช่น ขอมล ของเสนอแนะ หรือ แนวความคิด แล้วก็ลองตรวจสอบดูภายหลังจากที่ได้อ่านแล้วทันที วิธีนี้จะช่วยให้เสียเวลาในการอ่านน้อยลง ทั้งยังช่วยเพิ่มอัตราในการอ่านให้ดีขึ้น และเข้าใจเนื้อหามากขึ้น

2. การเตรียมตัวไม่ดีพอ การวางแผนเตรียมเวลาที่จะศึกษาอย่างระมัดระวังจะช่วยให้เข้าใจได้มากขึ้น และช่วยให้ความเร็วในการอ่านเป็นที่พอใจด้วย ควรหาหนังสือและเอกสารที่จำเป็นเอาไว้ก่อนที่จะเริ่มอ่าน

3. ท่าทางไม่ดี แสงสว่างไม่พอและอุปสรรคอื่น ๆ นักเรียนส่วนมากมักจะอ่านได้อย่างไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ ด้านนอนอ่านหรืออ่านหนังสือพร้อมทั้งดูโทรทัศน์ไปด้วย

⁹Samuel Smith, Best Methods of Study (4th ed.; New York: Harper & Row, 1970), pp. 7-10.

หรือมีคนคอยชักจูงหะอยู่ ซึ่งควรจะจับสภาพการณ์ให้ทันในขณะที่อ่านหนังสือ

4. สายตาไม่ดี ถ้าสายตาไม่ดีก็ควรจะได้แว่นตาช่วย จะได้นอนสบายตาเอาไว้ เพราะตาเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการอ่าน

5. การไขปากมากเกินไป ธรรมชาติสามารถเคลื่อนที่ไต่ไวกว่าปากและลำคอ เพราะฉะนั้นการอ่านในใจจึงเร็วกว่าการอ่านออกเสียง บางทีการอ่านออกเสียงก็เป็นการช่วยลดความเครียด ช่วยเพิ่มความสนใจและความเข้าใจ แต่ถ้าไขปากมากเกินไปแล้วก็จะทำให้อ่านไ้ช้าและความเข้าใจลดลง เพราะฉะนั้นจึงใช้วิธีอ่านออกเสียงในน้อยที่สุด อ่านคำรวม ๆ กันไป อย่าแยกออกเป็นตัวอักษร พยายามทำให้คำเหล่านั้นรวมกันแล้ว เกิดแนวความคิด

6. อ่านกลับไปกลับมา ไม่ควรอ่านกลับไปกลับมาเพื่อต้องการจะแปลความให้ถูกต้อง เพราะจะเสียเวลาในการอ่าน ควรพยายามอ่านไปเรื่อย ๆ โดยตลอดและคิดตามความคิดของผู้แต่งให้ได้

7. พุ่งความสนใจไปยังคำหนึ่งคำใดมากเกินไป บางครั้งเราต้องหยุดทำความเข้าใจว่าผู้แต่งหมายความว่าอย่างไร แต่การทำเช่นนี้อาจทำให้คิดไปคนละทิศละทางกับผู้แต่งได้ เพราะฉะนั้นวิธีแก้ก็คือพุ่งความสนใจไปยังใจความที่สำคัญ อย่งไปสนใจส่วนปลีกย่อย

8. ไม่สามารถนำแต่ละส่วนมาปะติดปะต่อกัน การอ่านคู่มือโครงเรื่องย่อของแต่ละบทจะทำให้รู้แนวคิดและทำให้อ่านได้เร็วขึ้น

9. เคา่มากเกินไป คนอ่านที่สะเพร่ามักชอบเคามากเกินไป ไม่ชอบเปิดพจนานุกรม การเคามาก ๆ ทำให้ต้องอ่านหลายเที่ยว วิธีที่ดีที่สุดก็คือควรเปิดพจนานุกรม และการอ่านมาก ๆ และให้หักใช้คำแปลก ๆ ยาก ๆ บ่อยครั้ง จะช่วยทำให้จำได้และรู้หน้าที่ของคำเหล่านั้นด้วย

10. ไม่ค่อยมีความสนใจ ผู้อ่านชนิดนี้ชอบอ่านไปเรื่อย ๆ ไม่พุ่งความสนใจไปยังแนวความคิดของผู้แต่ง ทางแก้ก็คือควรอ่านอย่างคร่าว ๆ ก่อนที่จะอ่านอย่างละเอียดลำคัมลงไปควรวาดองค์การจะตอบคำถามอะไรบ้าง เมื่ออ่านเสร็จแล้วก็ลองหาคำตอบเหล่านั้นดู

สำหรับวิธีการที่จะให้อ่านได้รวดเร็วขึ้น มีผู้เสนอวิธีอ่านโดยใช้เครื่องมือช่วยเอาไว้มากมายวิธี เช่น

รอ. เคนน์ จูญู เรืองฤทธิ์¹⁰ ได้เสนอให้ใช้การฝึกหัดอ่านหนังสือให้เร็วโดยใช้กระดาษแข็งสี่ขาตัดกว้างประมาณ 1 นิ้ว ยาวประมาณ $1 \frac{1}{2}$ นิ้ว วางทาบลงไปชิดใต้แถวหนังสือที่จะอ่าน เวลาอ่านให้สายตาจับลงที่กึ่งกลางแถวหนังสือในช่องความยาวของกระดาษที่วางทาบไว้ เคลื่อนกระดาษและสายตาเป็นช่วง ๆ เมื่อหมดบรรทัดแล้วจึงขึ้นบรรทัดใหม่ ในตอนแรก ๆ อาจตัดกระดาษให้สั้นกว่า $1 \frac{1}{2}$ นิ้วก็ได้ แล้วแต่ความสามารถของผู้อ่านแต่ละคน ครั้นฝึกในตอนแรกแล้วจึงตัดกระดาษให้ยาวกว่านั้น ในที่สุดอาจใช้กระดาษยาวถึง 2 นิ้ว หรือ $2 \frac{1}{2}$ นิ้ว ซึ่งก็จะทำให้อ่านหนังสือได้เร็วขึ้น

ไมล์ เอ. ทินเกอร์¹¹ (Miles A. Tinker) ได้เสนอให้ใช้เครื่องมือที่ช่วยให้อ่านได้เร็วขึ้นที่มีชื่อว่า มีตรอน โอ สโคป (Metron-O-Scope) ซึ่งเครื่องมือนี้จะทำให้พักสายตาน้อยครั้งในขณะที่อ่าน ในการอ่านข้อความ 1 บรรทัดจะหยุดสายตาแค่ 3 ครั้ง ซึ่งถ้าได้ฝึกโดยใช้เครื่องมือนี้บ่อย ๆ ก็จะทำให้อ่านได้เร็วขึ้น

เมื่อผู้อ่านสามารถอ่านได้อย่างรวดเร็วแล้ว ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ แต่การที่อ่านได้รวดเร็วขึ้น ผู้อ่านจับใจความสำคัญได้มากขึ้นเพียงใด และจดจำเนื้อเรื่องที่อ่านไปได้เท่าใด ถ้าอ่านได้อย่างรวดเร็วแต่ไม่สามารถจับใจความที่สำคัญ ๆ ได้ ผู้อ่านผู้นั้นก็ไม่ใช่ผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพ เพราะว่าการจำสิ่งที่อ่านได้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน

¹⁰ เคนน์ จูญู เรืองฤทธิ์, คู่มือครูภาษาไทย (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2503), หน้า 19-20.

¹¹ Miles A. Tinker, "Devices to Improve Speed of Reading," The Reading Teacher, XX (April, 1967), 605-609.

แจ็ก เอ อัดัมส์¹² (Jack A. Adams) ได้เขียนไว้ในหนังสือฮิวแมน เมม-
โมรี (Human Memory) ว่า ความจำคือ "การคงไว้ซึ่งผลของการเรียนรู้หรือคือความ
สามารถที่จะระลึกได้ต่อสิ่งเร้าที่เคยเรียนหรือเคยมีประสบการณ์การรับรู้มาแล้ว หลังจาก
ที่โคตอทิ้งไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง" ซึ่งเราสามารถจะทดสอบได้ว่า เราจำสิ่งที่อ่านได้
หรือไม่ โดยอาศัยการทดสอบความจำ 3 วิธีคือ¹³

การจำได้ (Recognition) การวัดความจำโดยวิธีนี้เราจะต้องแสดงสิ่งของ
หรือเหตุการณ์ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่เคยประสบมาแล้วก่อนให้ผู้ถูกทดสอบ เพื่อให้ผู้ถูกทดสอบ
เกิดการรับรู้สิ่งของหรือเหตุการณ์ที่ปรากฏอยู่ตรงหน้า แล้วผู้ถูกทดสอบจะเปรียบเทียบการ
รับรู้กับการรับรู้ซึ่งตนเคยมีมาก่อนในอดีตว่าเหมือนกันหรือไม่

การระลึก (Recall) การทดสอบความจำโดยวิธีนี้สามารถแยกออกได้เป็น
3 แบบคือ การระลึกเสรี (Free Recall) การระลึกตามลำดับ (Serial Recall)
และการระลึกตามตัวแนะ (Cued Recall)

การเรียนรู้ซ้ำ (Relearning) ในการจำนั้นต้องใช้ความพยายามทำซ้ำ อ่าน
ซ้ำ ๆ หรือฟังซ้ำ ๆ เพื่อให้สิ่งที่ต้องการจำนั้นตกอยู่ในความทรงจำ ความพยายามนี้
อาจใช้เวลาหรือจำนวนครั้งในการทำซ้ำเพื่อให้จำได้เป็นเครื่องวัด

เมื่อเห็นแล้วว่าการอ่านที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วย การอ่านได้รวดเร็ว
และจดจำใจความที่สำคัญได้ หรือเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้โดยตลอด ซึ่งมีวิธีที่จะอ่านให้
ได้ประสิทธิภาพด้วยกันหลายวิธี แต่ในที่นี้ขอพูดถึงการทำเครื่องหมายลงในข้อความที่อ่าน

¹²Jack A. Adams, Human Memory (New York: McGraw-Hill Book
Company, 1967), p. 9.

¹³ชัยพร วิชชาวุธ, ความจำมนุษย์ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2518), หน้า 4-27.

ซึ่งวิธีทำเครื่องหมายนี้มีอยู่ด้วยกันหลายวิธี เช่น¹⁴

1. ชีคเส้นใต้ใจความที่สำคัญของข้อความ
2. ชีคเส้น ในแนวตั้งที่ริมกระดาษตรงที่มีข้อความที่ชีคเส้นใต้ เพื่อเน้นข้อความที่ชีคเส้นใต้แล้ว
3. ทำดาวหรือดอกจันทน์ที่ริมกระดาษตรงที่มีข้อความที่สำคัญจริง ๆ อย่าใช้พรำเพื่อ อย่างมากที่สุดควรมีประมาณ 20 แห่งในหนังสือเล่มหนึ่ง
4. ใส่ตัวเลขลงไปที่ริมกระดาษเพื่อชี้ให้เห็นว่าตรงไหนบางที่มันเกี่ยวข้องกับใจความที่สำคัญ อาจจะมีคนละหน้าก็ได้ แต่ขอให้ทั้ง 2 ที่มันมีความสัมพันธ์กัน
5. วงกลมรอบคำหรือข้อความที่สำคัญ
6. เขียนที่ริมบนหรือข้างล่างสุดของหน้า เพื่อที่จะเขียนคำถาม คำตอบหรือสิ่งให้เห็นว่าเป็นใจความที่สำคัญลงไป

การชีคเส้นใต้และทำเครื่องหมายในหนังสือ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการอ่านและการเรียน ยิ่งการชีคเส้นใต้ที่มีระเบียบน่าดูอยู่แล้ว จะยิ่งทำให้ประสิทธิภาพในการอ่านเพิ่มขึ้นด้วย ผู้อ่านที่ถ่องการจะชีคเส้นใต้ข้อความสำคัญที่อ่านควรจะได้รู้จักจุดหมายของการชีคเส้นใต้เอาไว้ด้วย

จุดมุ่งหมายของการชีคเส้นใต้¹⁵

1. เพื่อให้ข้อความที่ชีคเส้นใต้เด่นในสายตาหรือเป็นที่สะดุดตา ทำให้สะดวกในการทบทวน ค้นคว้าได้ง่ายขึ้น และช่วยในการจดจำข้อความที่สำคัญ

¹⁴Richard C. Yarkey, Study Skills : for Students of English as a Second Language (New York: McGraw-Hill Book Company, 1970), p. 31.

¹⁵"การชีคเส้นใต้," ชัยพลคุณ, 31 (สิงหาคม, 2514), 22-25.

2. เพื่อแสดงให้เห็นว่า ข้อความที่ขีดเส้นใต้นั้นสำคัญมาก ควรจะจดจำให้ได้
3. เพื่อแยกให้เห็นเด่นชัดถึงลักษณะของเนื้อความแต่ละประเภท เช่น แยกเนื้อความส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงออกจากเนื้อความส่วนที่เป็นความคิดเห็น เป็นต้น
4. เพื่อให้การแยกข้อความมาอ้างอิงในขณะใดก็ตามเป็นไปได้ไปอย่างสะดวกรวดเร็ว
5. เพื่อแสดงถึงความสงสัยในข้อความที่ผู้แต่งเขียน

การขีดเส้นใต้ควรกระทำทั้งในหนังสือและสมุดจดงาน เพราะจะช่วยให้อ่านพบทวนได้เร็วขึ้นและเข้าใจง่ายขึ้น แต่การขีดเส้นใต้อย่างไม่มีหลักเกณฑ์ก็ไม่มีประโยชน์อะไรมากนัก ดังนั้นจึงควรพิจารณาถึงมารยาทและหลักการขีดเส้นใต้อย่างสมควร ซึ่งผู้อ่านทั้งหลายควรระลึกถึงข้อเตือนใจเหล่านี้ด้วย ก่อนที่จะลงมือขีดเส้นใต้อีก¹⁶

1. อย่าขีดเส้นใต้หรือทำเครื่องหมายบนหนังสือของคนอื่น
จงขีดเฉพาะหนังสือที่เป็นสมบัติของตนเอง บางคนชอบขีดและทำเครื่องหมายลงในหนังสือของห้องสมุด ซึ่งเป็นการทำผิดมารยาทอย่างรุนแรง ถ้าต้องการจะเก็บใจความจากหนังสือของคนอื่นควรใช้วิธีอื่น

2. อย่าขีดเส้นใต้หรือทำเครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใดลงในหนังสือ จนกว่าจะแน่ใจว่าควรขีด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขีดเส้นใต้ข้อความที่คิดว่าสำคัญ จงอ่านซ้ำอีกจนเห็นว่า เป็นข้อความที่ควรขีด จึงค่อยขีด ถ้าขีดโดยไม่ระวัง หนังสือก็จะคงเต็มไปด้วยเส้นสายที่รุงรังจนแยกเรื่องราวไม่ออก

3. เวลารับหนังสือควรใช้ไม้บรรทัดขีด การขีดด้วยมือจะทำให้เส้นไม่ตรงและรุงรังไม่นาดู

4. เวลาอ่านหนังสือเพื่อศึกษา จงหาคินสอไว้สองแท่ง แท่งหนึ่งเป็นคินสอดำ และอีกแท่งหนึ่งเป็นคินสอแดงหรือจะ

¹⁶ กอ สวัสดิ์พาณิชย์, "การขีดเส้นใต้," วิสามนัญศึกษา, 9 (กันยายน, 2514),

ปากกาได้ แต่ถ้าชื่อกิตที่แล้วจะลบไต่ยาก ทำให้หนังสือ
เสียไปโดยใช่เหตุ หรือใครที่ชอบชื่อกิตควยปากกาเมจิกก็ควร
เตรียมปากกาเมจิกสีเงินแต่เห็นโคซึกเอาไว้ เช่น สีเหลือง
สีฟ้า เป็นต้น

5. ถ้าจำเป็นต้องเขียนความเห็นของคนลงไปบนหนังสือ
ควย ก็จงเขียนโดยย่อที่สุดและเขียนตัวเล็ก ๆ พอประมาณ
แต่ก็ควรเขียนให้ชัดเจนพอที่จะอ่านได้โดยง่าย

วิธีขีดเส้นใต้

ผู้อ่านแต่ละคนย่อมมีวิธีขีดเส้นใต้หรือทำเครื่องหมายตามความฉันทน์และความ
ชอบของตน แต่บางคนก็ไม่ไต่วางหลักเกณฑ์เอาไว้ ถ้าเช่นนั้นก็ควรจะได้ยึดหลักเกณฑ์
ที่จะเสนอให้ท่านได้ใช้วิธีขีดเส้นใต้ที่มีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้¹⁷

การขีดเส้นใต้ขอความที่จำไม่ค่อยได้

ครั้งแรกควรใช้ปากกาสีแดงขีดเพื่อให้เห็นเด่นชัด เมื่อกลับมาทบทวนก็ควรใช้
ดินสอดสีคำขีดทับเส้นแดงด้วย เพื่อเตือนความจำว่าไต่พยายามทบทวนแล้ว แต่ผู้อ่านยัง
ไม่แน่ใจว่าจะจดจำได้แม่นยำ ก็ให้กาเครื่องหมายดอกจัน (*) บนหัวข้อเรื่องนั้นไว้
ด้วย เพื่อผู้อ่านจะได้เห็นและทบทวนซ้ำอยู่เสมอ

การขีดเส้นใต้ขอความหลักหรือขอความสำคัญ

โดยทั่วไปแล้ว ถ้าเพียงแต่ขีดเส้นใต้ตรงขอความที่ต้องการจะจดจำเท่านั้นย่อม
ไม่ช่วยให้ผู้อ่านทบทวนได้ง่ายหรือรวดเร็วนัก ผู้อ่านควรที่จะขีดเส้นใต้ขอความที่สำคัญด้วย
ในขณะที่กำลังขีดเส้นใต้หรือกำลังทบทวนขอความใด จงพยายามนึกถึงรายละเอียดปลีกย่อย

¹⁷Smith, op. cit., pp. 34-35.

อื่น ๆ ของข้อความนั้นด้วย เป็นการทบทวนไปในตัว เป็นการทดสอบตนเองอยู่เป็นระยะ
ควรวางจะจุกจิกได้แม่นยำถูกต้องหรือไม่

ผู้อ่านไม่ควรพอใจผลการทบทวนของตน จนกว่าจะสามารถนึกภาพเห็นเนื้อความ
ในเนื้อเรื่องที้อ่านออกเป็นตอน ๆ ว่า แต่ละตอนกล่าวถึงอะไร และทั้งเล่มกล่าวถึงอะไร
บ้าง แต่ละตอนเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร และเมื่อถึงรายละเอียดปลีกย่อยแล้วก็ควรจะ
นึกออกได้อย่างถูกต้องแม่นยำไม่ผิดพลาด

การขีดเส้นใต้ข้อความที่ชวนสงสัย

ข้อความใดที่ชวนสงสัย ไม่แน่ใจหรือไม่เข้าใจ ผู้อ่านควรเขียนเครื่องหมาย
คำถาม (?) ไว้ในที่ว่างริมสุดคานนอกของหน้ากระดาษ พร้อมกับขีดเส้นใต้ข้อความนั้น
ด้วย จากนั้นก็ควรพิจารณาข้อความนั้นใหม่อีกครั้งหนึ่งอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อหาเหตุ-
ผลว่า ข้อความนั้นชวนสงสัยอย่างไร ข้อความนั้นอาจจะกล่าวไว้อย่างคลุมเครือไม่ชัดเจน
หรือบางทีอาจจะผิด ไม่เป็นจริงเลยก็ได้

หลังจากที่ได้ใ้ถามครูอาจารย์หรือคนหาคำตอบใดด้วยตนเองแล้ว ผู้อ่านก็ขีด
เส้นใต้เฉียง (/) ทับเครื่องหมายคำถามนั้น เพื่อแสดงว่าเข้าใจแล้ว การที่ขีดเส้น
เฉียงทับบนเครื่องหมายคำถามแทนที่จะลบออกนั้น ก็เพื่อว่าเครื่องหมายคำถามนี้จะคอย
เตือนความจำของผู้อ่านไปในขณะที่ทบทวนว่าเคยทำให้ผู้อ่านสงสัยมาแล้ว ซึ่งไม่ควรผ่าน
เลยไป

การขีดเส้นใต้ข้อความที่จะต้องทบทวนอยู่เสมอ

ก่อนอื่นผู้อ่านจะต้องคิดพิจารณาอย่างรอบคอบเสียก่อนว่า ข้อความใดมีความ
จำเป็นที่จะต้องทบทวนมากน้อยเพียงใด ผู้อ่านควรที่จะเลือกขีดเส้นใต้เฉพาะข้อความที่
ต้องการทบทวนบ่อยครั้ง และเป็นข้อความที่กล่าวครอบคลุมเนื้อหาใดตามที่เรากำลังต้องการ
จะทบทวน ผู้อ่านควรที่จะเลือกขีดเส้นใต้เฉพาะข้อความที่สำคัญจริง ๆ เท่านั้น เพื่อให้
การทบทวนเป็นไปโดยสะดวกรวดเร็ว วิธีการอ่านทบทวนอาจจะเพียงพลิกอ่านอย่าง

ผ่าน ๆ เท่านั้น แต่ก็มีอยู่บางวิชาที่จำเป็นต้องปิดตำราหนักหน่วงอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อให้จดจำได้แม่นยำ

การขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญเป็นพิเศษ

ข้อความที่สำคัญมากและต้องเปิดพลิกอ่านอยู่เสมอ เรามักจะขีดเส้นใต้ด้วยเส้น 2 เส้น (=) เมื่อขีดเส้นใต้แล้วก็ควรจะลอกข้อความที่สำคัญมากเหล่านั้นไว้บนปกคานในหรือลอกใส่กระดาษแผ่นหนึ่งต่างหาก แล้วสอดแทรกไว้ในหนังสือเล่มนั้นเพื่อความสะดวกในการทบทวนและค้นคว้า นอกจากนี้ก็ควรจะสรุปย่อสั้น ๆ ไว้บนปกคานในหรือใส่กระดาษแผ่นหนึ่งต่างหาก ว่าข้อความสำคัญที่คัดลอกไว้มีประโยชน์อย่างไร และผู้อ่านมีแนวคิดอย่างไรต่อข้อความเหล่านั้น

การขีดเส้นใต้ไว้จะไร้ประโยชน์ ถ้าผู้อ่านไม่คิดทบทวนข้อความที่ขีดเส้นใต้ไว้เลย เพราะฉะนั้นผู้อ่านจึงควรจะหมั่นทบทวนอยู่เสมอ

นอกเหนือจากการขีดเส้นใต้ด้วยเส้นเพียงเส้นเดียวหรือสองเส้นแล้ว ยังมีวิธีขีดเส้นใต้อีก 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 คือการขีดเส้นใต้แยกข้อความให้เห็นเด่นชัด ด้วยการใส่ปากกาหรือดินสอหลายสี ข้อความที่สำคัญที่สุดขีดด้วยเส้นแดง ข้อความที่สำคัญรองมาขีดด้วยเส้นเขียว และรองลงมาขีดด้วยเส้นน้ำเงิน เช่นนี้เป็นต้น

แบบที่ 2 การใส่ปากกาเมจิกสีเย็น แต่เป็นสีที่เห็นได้ชัด เช่น สีเหลือง สีฟ้า ปากกาแบบนี้จะให้เส้นหนา ฉะนั้นเราจึงขีดทับบนตัวหนังสือเลยทีเดียว แทนที่จะเป็นการขีดเส้นใต้อีกต่างหาก แต่ขอควรระวังก็คือ อย่าไปขีดอย่างนี้กับสมุดจดงานที่จดด้วยปากกาหมึกซึม เพราะจะทำให้เลอะเทอะอ่านแล้วไม่รู้เรื่อง ข้อความที่ถูกขีดทับด้วยวิธีนี้จะเด่นสะดุดตาออกมาเป็นบรรทัด ๆ ในการเลือกปากกาเมจิก สีปากกาจะต้องไม่เข้มจนเกินไปจนกระทั่งทำให้ตัวหนังสือเห็นไม่ชัดเวลาอ่าน ต้องใช้สายตาเพ่งโดยไม่จำเป็น สีที่นิยมใช้กันจึง เป็นสีเหลือง

วิธีการขีดเส้นใต้อันที่โลกกล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมด ผู้อ่านไม่จำเป็นจะต้องใช้หลักเกณฑ์ทั้งหมด ควรจะใช้วิจารณญาณในการเลือกด้วยตนเองว่า ควรจะขีดเส้นใต้อย่างไร

วิธีใดแน่ ที่จะช่วยให้การอ่านของคนดีที่สุดและประหยัดเวลาในการทบทวนที่สุด

ตัวอย่างการขีดเส้นใต้¹⁸

"Sociology may be divided into the following broad subdivisions, which collectively give consideration to the three main phases of sociological study, namely, human nature and growth, human interaction and communication, and collective adjustment to the environment.

"Socialization of the Individual relates the person to society. It shows what society does to the individual and what the person can do with society. It analyzes the nature and nurture of his changing personality, his roles as a self and as a member of his group, as a transmitter of culture through family and other institutions, as a conformist or nonconformist to behavior patterns of his group, as a participant in the stabilization or reconstruction of society. Man is portrayed as the creature, carrier, creator, and manipulator of society.

"Collective Behavior is concerned with the rise of new societies and new social units, insofar as they are formed in the

---

¹⁸Ibid., pp. 35-37. Quoting "Introduction" by Samuel Smith to Principles of Sociology.

efforts of societies and social groups to act collectively. Collective behavior studies social movements and the tentative organizations by which they carry on before they have become fully institutionalized. Most social movements tend in the long run to terminate in institutions.

"Social Institutions have been regarded by some as the only proper subject of a sociological science. A sociology so conceived tends to be identified with social anthropology or ethnology. Ethnology seeks to study institutions from the point of view of their evolution, while sociology studies them in the light of their contemporary functions.

(Consult bibliography)

"Race and Culture looks at society from the point of view of the ethnologist, that is, as an association of individuals whose distinctive physical characteristics have subdivided them into various socially distant majority and minority groups. Certain cultural instruments, such as traditions and customs used by individual groups, contribute to the perpetuation of social distance among them. As human association and civilization expand within a society, these long-established forces of separatism or isolation, which have formed the basis for national, caste, and class distinctions, tend to impede desired changes in the organization and structure of society.

"Human Ecology is concerned with man in the physical, as distinguished from the cultural or institutional, environment. The ecological order grows up as a result of competition and the coincident co-operation which inevitably arise among individuals and peoples living together in a common habitat. Ecology looks at society from the point of view of population, its growth and decline, its dispersion and settlement. From this point of view society appears primarily as a biological rather than a civic or moral order.

"Social Problems, or what is also called Applied Sociology, seeks to diagnose and deal in a practical way with current social problems. To do this effectively requires the prior appreciation of the basic social factors which bring these problems into existence. The section on Social Problems therefore constitutes the natural culmination to the more theoretical considerations that precede it in the book. ?

"It should be noted that the divisions in this classification of subject matter are not independent of one another, but are closely interdependent and overlapping. For example, social problems may arise from the distribution of people in slum areas (an ecological factor) where an ethnic minority may be subjected to class or caste distinctions (a factor of race and culture) requiring or stimulating new social movements

(collective behavior) and transformed social agencies (social institutions), all of which have an impact upon the character and social behavior of individuals as members of their group (socialization of the individual)."

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไอส์ไตน์และเจนคินส์¹⁹ (Idstein and Jenkins) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านโดยการขีดเส้นใต้และการอ่านธรรมดา กับนักศึกษาที่กำลังเรียนจิตวิทยาในระดับมหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 3 จำนวน 87 คน โดยให้นักศึกษาเหล่านั้นอ่านเนื้อหาที่มีความยาว 1,200 คำ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของรัฐบาลท้องถิ่น แล้วให้ทั้ง 2 กลุ่มอ่านทบทวนโดยใช้เวลา $4\frac{1}{2}$ นาที และ 9 นาที แล้วทำการสอบ ผลการวิจัยปรากฏว่าผลที่ได้จากการอ่านโดยการขีดเส้นใต้และการอ่านธรรมดาไม่แตกต่างกัน แต่ผลที่ได้จากการอ่านทบทวน $4\frac{1}{2}$ นาที และ 9 นาที นั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ไคยน์ส์²⁰ (Dynes) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบการอ่านธรรมดากับการอ่านโดยเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การขีดเส้นใต้ การจกย่อเนื้อเรื่อง และการอ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งผลปรากฏว่าการอ่านโดยการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นการอ่านที่มีประสิทธิภาพที่สุด

¹⁹Peter Idstein and Joseph R. Jenkins, "Underlining Versus Repetitive Reading," The Journal of Educational Research, LXV (March, 1972), 321-323.

²⁰John J. Dynes, "Comparison of Two Methods of Studying History," The Journal of Experimental Education, 1 (1932), 42-45.

อาร์โนลด์²¹ (Arnold) ได้ทำการเปรียบเทียบวิธีการอ่านประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีการอ่านอย่างธรรมดา การขีดเส้นใต้และการจกย่อ ๆ ไว้ที่ริมกระดาษ การทำเค้าโครงเรื่องย่อและการย่อใจความที่สำคัญ ๆ ซึ่งถึงแม้ว่าจะแน่นที่ได้จากการขีดเส้นใต้และการจกย่อ ๆ ไว้ที่ริมกระดาษจะดูแล้วสูงกว่าคะแนนที่ได้จากการอื่นก็ตาม แต่จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างวิธีการอ่านทุกวิธี

สตอร์คอล และคริสเตนเสน²² (Stordahl and Christensen) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลของการอ่านที่ได้จากวิธีอ่านโดยการขีดเส้นใต้ อ่านแล้วทำเค้าโครงเรื่องย่อ อ่านแล้วสรุปเรื่องย่อ ๆ และการอ่านธรรมดา กับนักเรียนการบิณจำนวน 24 คน ซึ่งหลังจากที่ได้อ่านเนื้อเรื่องจบแล้วให้สอบทันที และหลังจากนั้นอีก 1 สัปดาห์ก็ให้สอบอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างวิธีการอ่านทั้ง 4 วิธี

โนออล²³ (Noall) ได้ทำการเปรียบเทียบการอ่านกับการฟังและการฟังควบ การจกข้อความที่สำคัญย่อ ๆ ลงไปด้วย ถ้าหลังจากที่ได้ทำการอ่านและฟังแล้วสอบทันที ผลจะปรากฏว่า การอ่านอย่างเดียวจะได้ผลดีกว่าการฟังและจกข้อความที่สำคัญย่อ ๆ ลงไปด้วย แต่ถ้าวัดระยะเวลาไว้แล้วสอบ ผลจะปรากฏว่า การอ่านอย่างเดียวจะได้ผลดีกว่าทั้งการฟังและการฟังควบการจกข้อความสำคัญย่อ ๆ ลงไปด้วย

---

²¹Henry F. Arnold, "The Comparative Effectiveness of Certain Study Techniques in the Field of History," Journal of Educational Psychology, XXXIII (1942), 449-457.

²²Kalmer E. Stordahl and Clifford M. Christensen, "The Effect of Study Techniques on Comprehension and Retention," The Journal of Educational Research, IL (February, 1956), 61-70.

²³Mabel S. Noall, "Effectiveness of Different Methods of Study," The Journal of Educational Research, LVI (1962), 51-52.

จากที่ไต่ถามมาแล้วทั้งหมดแสดงว่า การขีดเส้นใต้มีความสำคัญต่อการอ่าน
อย่างมีประสิทธิภาพมาก แต่การขีดเส้นใต้ไม่ควรจะทำให้มากหรือน้อยเกินไป ควรจะ
ขีดแต่พอเหมาะ ซึ่งจะทำให้ไต่ประโยชน์มาก ถ้าขีดเส้นใต้มากเกินไปหรือเกือบตลอด
ทั้งเล่มก็เท่ากับอ่านหนังสือเล่มนั้นใหม่อีกทีหนึ่ง หรือถ้าขีดน้อยเกินไป การทบทวนก็
อาจจะรวดเร็วและเข้าใจไม่แจ่มแจ้ง ดังนั้นจึงควรพิจารณาให้ถี่ก่อนจะขีดเส้นใต้ และ
เมื่อขีดเส้นใต้แล้วก็ควรจะหมั่นทบทวนอยู่เสมอ เมื่อไต่ปฏิบัติเช่นนี้แล้ว ผู้อ่านก็ควรจะ
เป็นผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย